

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

☐

MHI-P1_1P-072

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

MAJ
ROK 2007

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 30 stron (zadania 1 – 38). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu do tego przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w trudnym piśmie nie podlegają ocenie.
6. Wypełnij i załóż karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem (○) i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Zadanie 1. (2 pkt)

Przeczytaj tekst i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wykonaj polecenia A i B.

[...] A zbudowane było tak porządnie, jak żadne inne ze znanych nam miast. Naprzód biegnie dokoła niego głęboki i szeroki rów pełen wody, potem idzie szeroki na pięćdziesiąt królewskich łokci [...] mur. [...] Kopiać rów, sporządzali jednocześnie cegły z ziemi wynoszonej z rowu. [...] Dokoła muru było sto bram, wszystkie z brązu. [...] Miasto składa się z dwóch części, bo dzieli je rzeka, która zwie się Eufrat. [...] W środku miejsca świątynnego wybudowana jest masywna wieża [...], a na tej wieży stoi jeszcze jedna wieża, na drugiej znowu trzecia i tak dalej, aż do ośmiu wież. [...]. W ostatniej wieży jest kaplica [...].

Źródło: Herodot, *Dzieje*, Wrocław 2005, s. 94-96

A. Podaj nazwę miasta opisanego w tekście. *Babilon*

B. Podaj termin używany dla nazwania budowli, której opis podkreślono w tekście.

zikkurat

Zadanie 2. (4 pkt)

Przeczytaj uważnie tekst i wykonaj polecenia A, B i C.

Postępowanie [...] było takie: Każdy otrzymywał skorupkę i pisał na niej nazwisko człowieka [...]. Tabliczkę zanosił na umówione miejsce na agorze [...]. Tam najpierw archonci przeliczali całą ilość skorupek. Bo jeżeli głosujących było mniej niż sześć tysięcy, wynik [...] był nieważny.

Źródło: Plutarch, *Żywoty sławnych mężów*, Wrocław 1977, s. 19

A. Podaj termin określający procedurę, której funkcjonowanie opisał Plutarch.

ostracyzm

B. Podaj nazwę miasta-państwa (polis), w którym stosowano tę procedurę.

Ateny

C. Odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, odpowiedz, czy ta procedura mogła być narzędziem walki politycznej. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Odpowiedź: *tak*

Uzasadnienie: *Ostracyzm mógł być narzędziem walki politycznej, ponieważ służył do pozbywania się przeciwników, np. usunięcia ich z życia politycznego poprzez skazanie na banicję.*

Zadanie 3. (2 pkt)

Przeczytaj fragmenty dwóch prac, których autorami są historycy Christopher Dawson i Maria Jaczynowska. Następnie wykonaj polecenia A i B.

Tekst 1.

Zasoby imperium poczęły się zmniejszać, natomiast wydatki ciągle wzrastały. Rząd musiał zwiększać podatki i inne finansowe obciążenia miast, a bogata arystokracja municypalna, która dostarczała mieszkańcom bezpłatnych urzędników i administratorów oraz była odpowiedzialna za opłacanie podatków, została stopniowo zrujnowana. [...] Załamanie się imperium [...] mogłoby nastąpić [...] nawet bez interwencji barbarzyńskich najeźdźców.

Źródło: C. Dawson, *Tworzenie się Europy*, Warszawa 2000, s. 27, 92

Tekst 2.

Podawano różne przyczyny upadku Imperium, wyolbrzymiając często rolę jednego czynnika wewnętrznego, np. destrukcyjny wpływ Kościoła, wyniszczenie warstw średnich, upadek niewolnictwa itp. Nie ulega wątpliwości zasadnicze znaczenie sił zewnętrznych, ciągłych najazdów i przegrupowań ludów, czego maksymalne nasilenie przypadło na schyłek IV stulecia i wiek V.

Źródło: M. Jaczynowska, D. Musiał, M. Stępień, *Historia starożytna*, Warszawa 1999, s. 646

A. Podaj nazwę państwa starożytnego, którego dotyczą oba teksty.

Rzym

B. Wyjaśnij, czym różnią się powyższe teksty w interpretacji przyczyn upadku tego państwa.

W Tekście 1. autor podkreślił problem kryzysu ekonomicznego, a w Tekście 2. autorka zwróciła uwagę na istotę najazdów zewnętrznych i w nich upatruje główną przyczynę upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego, chociaż także dostrzega wewnętrzne problemy Rzymu.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1.A.	1.B.	2.A.	2.B.	2.C.	3.A.	3.B.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 4. (3 pkt)

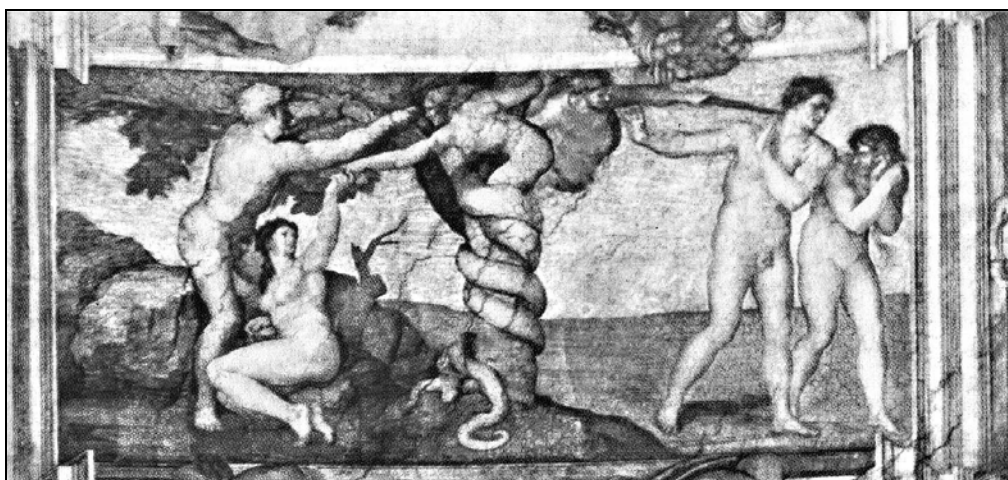
Zidentyfikuj postacie historyczne i legendarne, których działania zostały przedstawione w cytowanych fragmentach tekstów antycznych autorów. Wpisz te postacie w kolejnych rubrykach tabeli (A, B, C).

Fragment tekstu	Postać
A. [...] pogrzebał Remusa [...] i zabrał się do budowy miasta. Posłał też do Etrurii po ludzi, którzy mogli być jego [...] nauczycielami w tym, co dotyczy świętych zwyczajów. [...] Zakreślił granice miasta. Jako jego założyciel wyposażył pług w spiżowy lemiesz, zaprzągnął krowę i byka i sam je popędził znacząc głęboką bruzdę wzdłuż wytyczonej granicy. Źródło: Plutarch, <i>Żywoty równoległe</i>, t. 1, Warszawa 2004, s. 149-150	<i>Romulus</i>
B. Kiedyś wojował on z Rzymianami i dostał się do niewoli, po czym sprzedano go do szkoły gladiatorów. Przekonał tu [...] towarzyszy niedoli, że lepiej narażać życie dla zdobycia wolności aniżeli dla popisywania się na widowisku [...]. Uzbroiwszy się [...] schronili się na górę Wezuwiusz [...]. Źródło: Appian z Aleksandrii, <i>Historia rzymska</i>, t. 2, Wrocław 2004, s. 722	<i>Spartakus</i>
C. Wnet przeprowił się do Macedonii [...] oblegał Pompejusza [...]. Wreszcie rozbił go doszczętnie w bitwie pod Farsalos. Uciekającego ścigał aż do Aleksandrii. [...] Następnie podjął wojnę z królem Ptolemeuszem [...]. Po zwycięstwie oddał królestwo Egiptu Kleopatrze. Źródło: Gajus Swetoniusz Trankwillus, <i>Żywoty cesarów</i>, Wrocław 1987, s. 44-45	<i>Juliusz Cesar</i>

Zadanie 5. (4 pkt)

Przyporządkuj reprodukcjom znanych dzieł malarskich informacje o tym, co było źródłem inspiracji dla ich autorów. Wpisz w miejsce wykropkowane właściwą liczbę.

Źródła: M. Levey, *Od Giotto do Cezanne'a*, Warszawa 1972, s. 43, 104, 107
Encyklopedia sztuki polskiej, Kraków 2001, s. 588

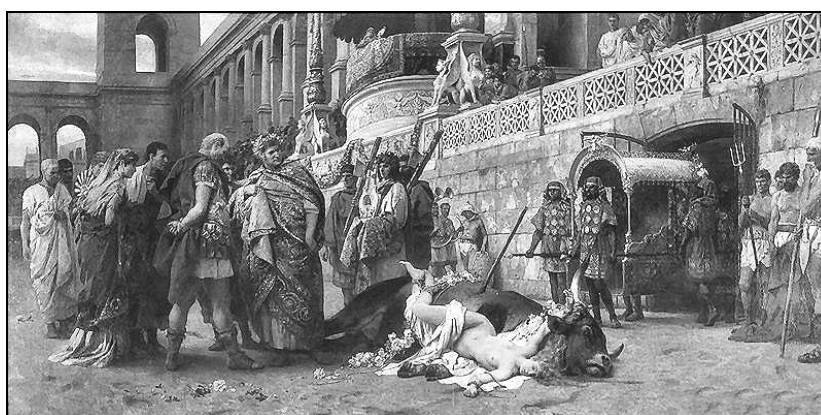
A. 4

B. 1

C. 3

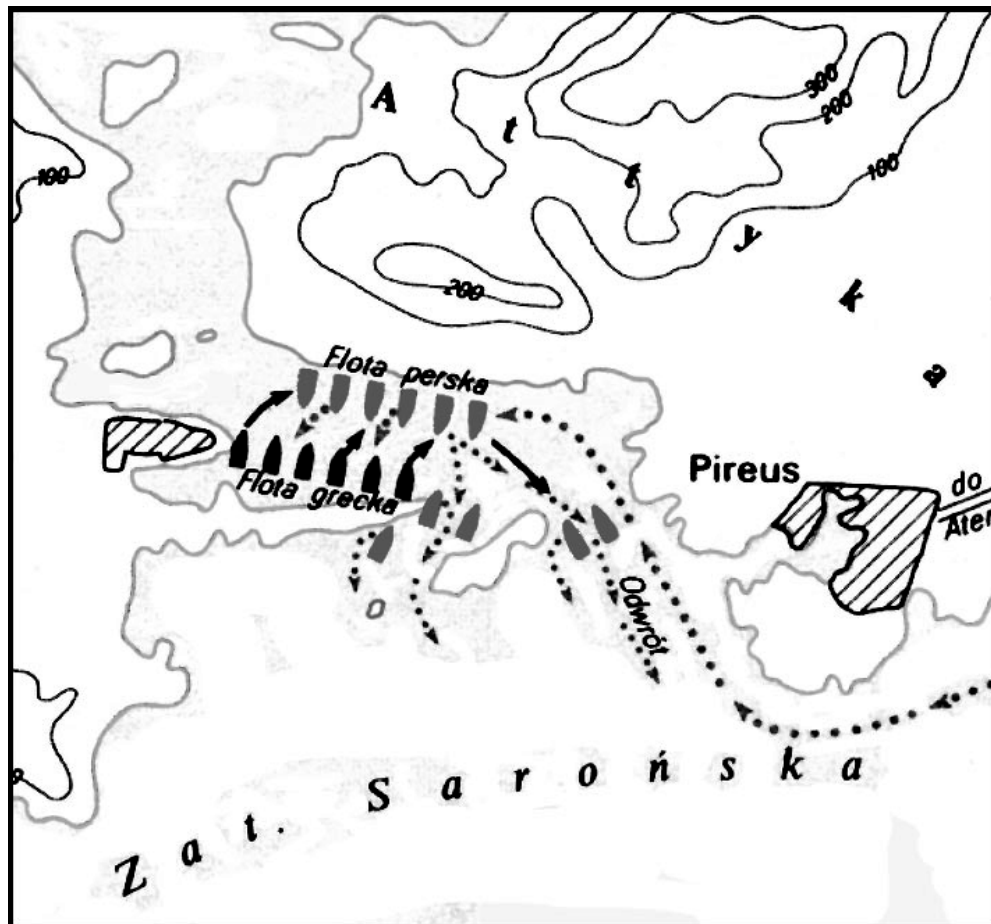
D. 5

1. Dzieło inspirowane mitologią starożytnych Greków i Rzymian
2. Dzieło inspirowane obyczajami starożytnych Greków
3. Dzieło inspirowane treścią Nowego Testamentu
4. Dzieło inspirowane treścią Starego Testamentu
5. Dzieło inspirowane dziejami wczesnego chrześcijaństwa w Rzymie

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	4.	5.
	Maks. liczba pkt	3	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 6. (1 pkt)

Podkreśl właściwy tytuł do poniższego planu.

Źródło: *Atlas historyczny*, pod red. L. Horubały, M. Kurzbauer-Zaniewskiej, Warszawa 1994, s. 3

- A. Bitwa pod Maratonem 490 r. p.n.e.
- B. Bitwa w Wąwozie Termopilemskim 480 r. p.n.e.
- C. Bitwa u wybrzeży Salamin 480 r. p.n.e.
- D. Bitwa u przylądka Akejum 31 r. p.n.e.

Zadanie 7. (3 pkt)

W kolejnych rubrykach tabeli (A, B, C) napisz, do jakich wydarzeń historycznych odnoszą się cytowane fragmenty średniowiecznych kronik.

Uwaga: nie musisz podawać dat wydarzeń.

Fragment tekstu	Wydarzenie
A. Kiedy w dzień świętego Jana Chrzciela starli się z Mieszkim, odnieśli zrazu zwycięstwo, lecz potem [...] Czciwor zadał im klęskę, kładąc trupem wszystkich najlepszych rycerzy [...]. Cesarz [...] wysłał czym prędzej gońców, nakazując Hodonowi i Mieszkowi, aby pod rygorem utraty jego łaski zachowali pokój [...]. Źródło: <i>Kronika Thietmara</i>, t.1, Wrocław 2004, s. 59	<i>bitwa pod Cedynią</i>

B. Był bowiem pewien człowiek imieniem Mieclaw [Masław], cześnik i sługa jego ojca Mieszka, a po śmierci tegoż we własnym przekonaniu książę i naczelnik Mazowszan. [...] ufny w odwagę swego wojska, a nadto zaślepiony żądzą zgubnej ambicji, próbował zuchwale sięgnąć po to, co mu się nie należało [...]. Stąd też do takiej posunął się hardości i pychy, że odmawiał posłuszeństwa Kazimierzowi, a nadto z bronią w ręku i podstępem stawiał mu opór. Źródło: Gall Anonim, <i>Kronika polska</i>, Wrocław 2003, s. 45	<i>bunt Masława przeciwko Kazimierzowi Odnowicielowi</i>
C. Cesarz Henryk [...] przesłał Bolesławowi wprzód poselstwo w te słowa: Niegodnym jest cesarza [...] wkraczać zbrojnie do kraju wroga, a zwłaszcza swego wasala, zanim się z nim nie porozumie [...]. Dlatego winienesz [...] przyjąć z powrotem brata swego, oddając mu połowę królestwa, a mnie płacić rocznie 300 grzywien trybutu [...]. Bolesław odpowiedział: [...] Do przyjęcia [...] buntownika lub do podzielenia się z nim niepodzielnym królestwem nie zmusi mnie przemoc żadnej [obcej] władzy [...]. Zatem bacz, komu grozisz: jeśli zaczniesz wojnę, znajdziesz ją! Źródło: Gall Anonim, <i>Kronika polska</i>, Wrocław 2003, s. 128-129	<i>wojna polsko- niemiecka w czasie panowania Bolesława Krzywoustego</i>

Zadanie 8. (3 pkt)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia A, B i C. Podkreśl prawidłowe odpowiedzi.

[...] stanął we Włoszech, wysłał do nas przodem konne poselstwo, [...] przyrzekając zachować bezwzględne posłuszeństwo, byle tylko mógł uzyskać od nas łaskę przebaczenia. [...] zjawił się w mieście Canossie, w którym przebywaliśmy. Tam przez trzy dni stojąc u bramy zamku, zdjawszy szaty [...], boso, we włosienicy, nie pierwszej przestał błagać [...] zmiłowania apostolskiego i przebaczenia, aż u wszystkich [...] wzbudził [...] litość. [...] W końcu [...] zdjawszy zeń kłatwę, przypuściliśmy go do łaski wspólności i do łona Świętej Matki Kościoła.

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 6, Warszawa 1959, s. 20

A. Powyższy tekst dotyczy

1. schizmy wschodniej.
2. schizmy zachodniej.
3. wypraw krzyżowych.
4. sporu o inwestyturę.

B. Wydarzenie opisane w powyższym źródle miało miejsce w

1. X wieku.
2. XI wieku.
3. XIII wieku.
4. XV wieku.

C. Autorem tego listu był papież

1. Leon III.
2. Grzegorz VII.
3. Innocenty III.
4. Grzegorz XIII.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	6.	7.	8.
	Maks. liczba pkt	1	3	3
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 9. (2 pkt)**Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia A i B.**

Jan, z łaski bożej król Anglii, pan Irlandii, książę Normandii, Akwitanii, hrabia andegaweński, arcybiskupom, biskupom, opatom, hrabiom, baronom, wszystkim [...] wiernym swoim pozdrowienie [...].

39. Żaden wolny człowiek nie ma być pojmany ani uwięziony, albo wyrzucony z posiadłości, [...] ani wygnany lub innym sposobem pognębiony; i ani na niego nie wyruszymy, ani nikogo innego przeciw niemu nie wyślemy, jak tylko na podstawie legalnego wyroku równych jemu, albo na podstawie prawa ziemskiego [...].

Źródło: Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 10, Warszawa 1959, s. 3-4

A. Podaj nazwę dokumentu, którego fragment został przytoczony.

Wielka Karta Swobód

B. Podaj nazwę przywileju nadanego polskiej szlachcie, zawierającego podobne gwarancje.

przywilej jedlneńsko-krakowski

Zadanie 10. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując w kolejne jej rubryki (A, B, C, D) władców Polski, za panowania których miały miejsce wymienione wydarzenia.

Wydarzenie	Władca (imię i przydomek)
A. Pokój w Budziszynie	<i>Bolesław Chrobry</i>
B. Śmierć biskupa Stanisława ze Szczepanowa	<i>Bolesław Śmiały</i>
C. Bitwa pod Płowcami	<i>Władysław Łokietek</i>
D. Unia w Horodle	<i>Władysław Jagiełło</i>

Zadanie 11. (2 pkt)

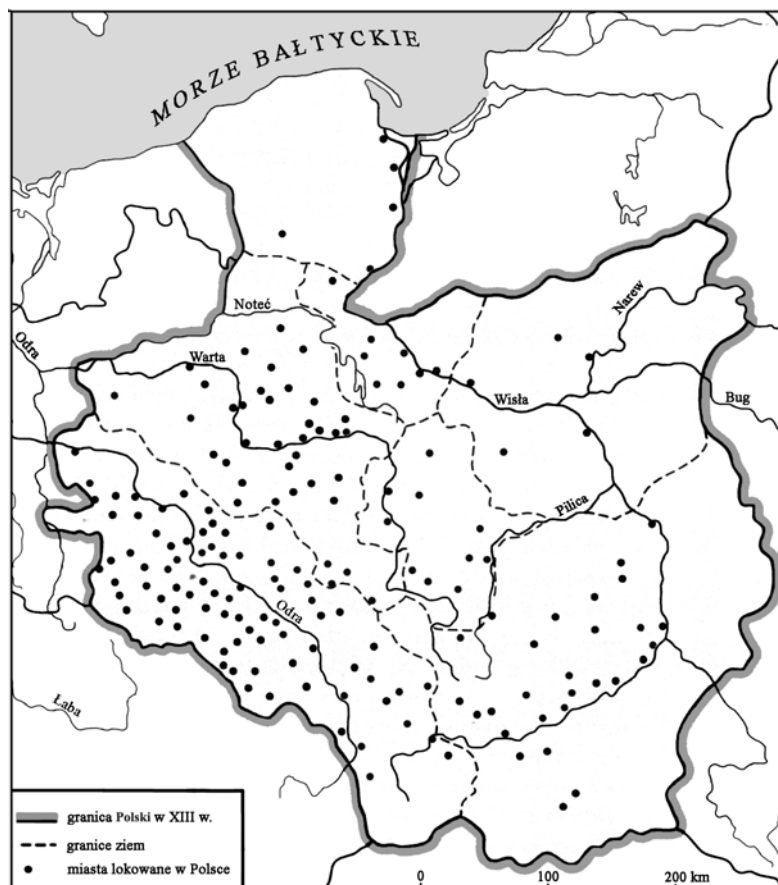
Na stronie 9. przedstawiono mapę lokacji miejskich na ziemiach polskich w XIII wieku. Po przeanalizowaniu mapy wykonaj polecenia A i B.

A. Podaj nazwę dzielnicy, na terenie której w XIII w. lokowano najwięcej miast.

Śląsk

B. Odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wyjaśnij, co było tego przyczyną.

Książęta śląscy zapewniali przybyszom dobre warunki osiedlania się; dostrzegali korzyści gospodarcze płynące z akcji lokacyjnej.

Mapa. Lokacje miejskie na ziemiach polskich w XIII wieku

Źródło: T. Jurek, *Średniowiecze*, Warszawa 1999, s. 233

Zadanie 12. (2 pkt)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia A i B.

[...] Przeto My Kazimierz [...] postanowiliśmy w mieście naszym Krakowie, wyznaczyć miejsce, na którym by szkoła powszechna w każdym dozwolonym wydziale kwitnęła, a dla przyszłości na wieczne czasy tym pismem jej istnienie zapewnić chcemy. Niechże więc tam będzie nauk przemożnych perła, aby wydawała męże, dojrzałością rady znakomite, ozdobą cnót świetne, i w różnych umiejętnościach biegle [...]. Wszystkim [...] przyrzekamy, niżej wypisane artykuły [...], nienaruszone strzec i zachować, a w szczególności rektorom [...], doktorom, mistrzom, scholarom, którzy by [...] do wzmiankowanego miasta przybyli.

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 9, Warszawa 1960, s. 39 – 40

A. Podaj imię i przydomek władcy, który wydał ten dokument.

Kazimierz Wielki

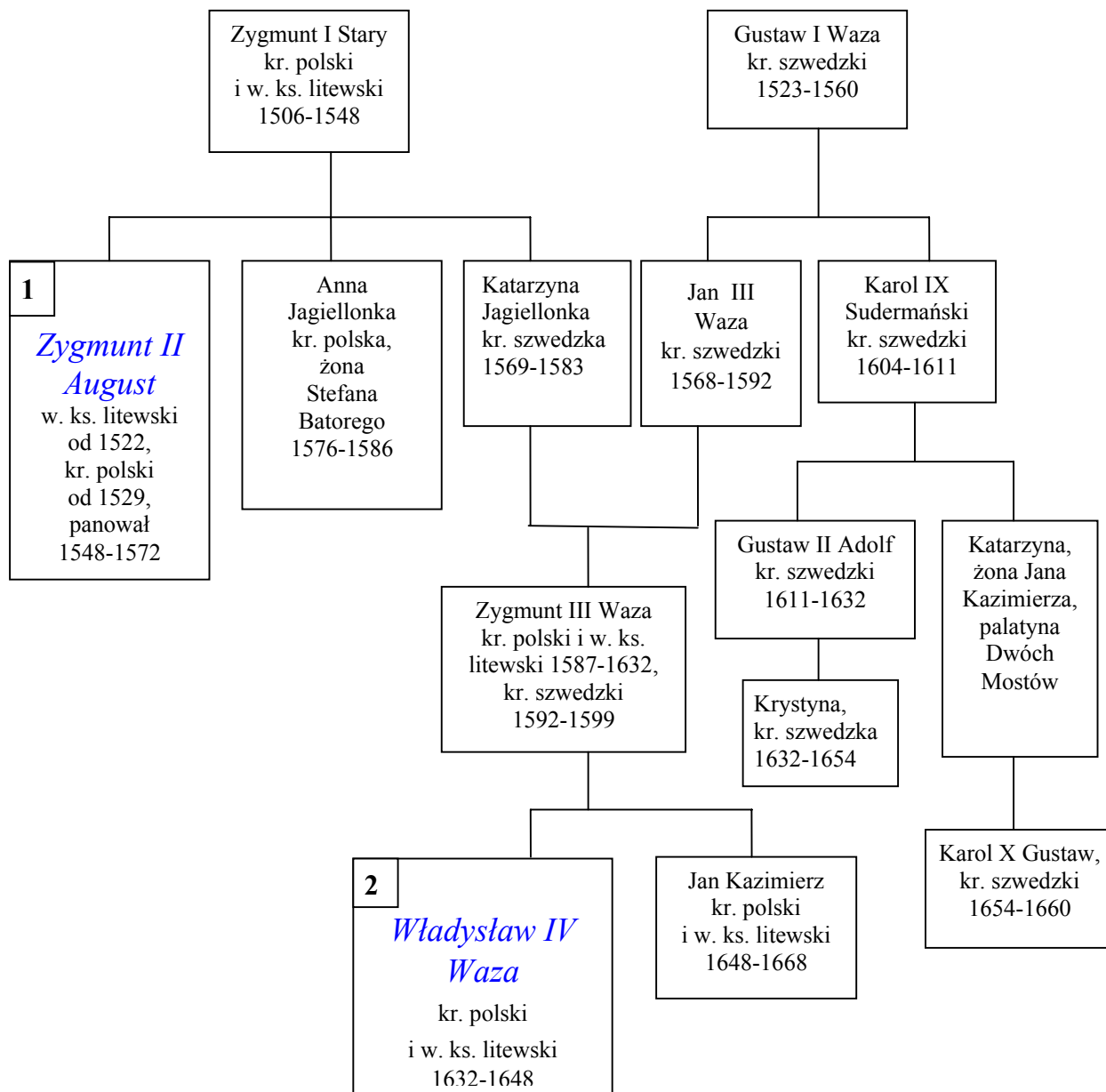
B. Nazwij instytucję, która powstała w wyniku decyzji ogłoszonej w powyższym dokumencie.

Akademia Krakowska

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	9.A.	9.B.	10.	11.A.	11.B.	12.A.	12.B.
	Maks. liczba pkt	1	1	4	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 13. (4 pkt)

Poniżej przedstawiono tablicę genealogiczną ukazującą związki Jagiellonów i Wazów. Przeanalizuj jej treść i wykonaj polecenia A, B i C.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Tablica uwzględnia tylko wybranych członków dynastii

Opracowano na podstawie *Słownika władców Europy nowożytnej i najnowszej*, pod red. M. Serwańskiego i J. Dobosza, Poznań 2002 oraz *Pocztu królów i książąt polskich*, pod red. A. Garlickiego, Warszawa 1991.

A. Uzupełnij tablicę genealogiczną. W ramkach, które oznaczono 1 i 2, w wy kropkowanych miejscach wpisz odpowiednich władców.

B. Podaj władcę, który panował w Szwecji, gdy doszło do bitwy pod Kircholmem.

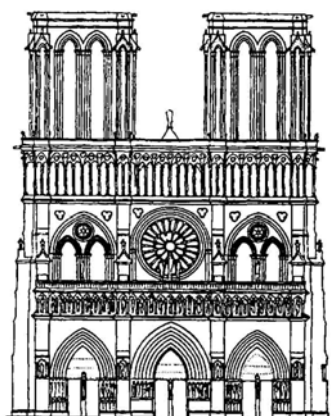
Karol Sudermański

C. Podaj władcę, który panował w Szwecji, gdy wybuchła wojna trzydziestoletnia.

Gustaw Adolf

Zadanie 14. (4 pkt)

Poniższe rysunki przedstawiają budowle wzniesione w różnych stylach architektonicznych. Wpisz nazwy odpowiednich stylów pod rysunkami.

A. *gotyk*

B. *klasycyzm*

C. *barok*

D. *styl romański*

Źródło: E. Charytonow, *Zarys historii architektury*, Warszawa 1981, s. 90, 105, 157, 168

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	13.A.	13.B.	13.C.	14.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	4
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 15. (2 pkt)

Wśród wymienionych sześciu wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego umieść liczbę 1, obok ostatniego liczbę 6.

A. Rzeź hugenotów w noc św. Bartłomieja	
B. Ogłoszenie przez Marcina Lutra 95 tez naprawy Kościoła	
C. Uchwalenie aktu konfederacji warszawskiej	
D. Śmierć Jana Husa	1
E. Ogłoszenie edyktu nantejskiego	6
F. Podpisanie pokoju religijnego w Augsburgu	

Zadanie 16. (3 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli, w kolejnych rubrykach (A, B, C), dopisz obok podanych informacji: prawda, fałsz.

A. Piechota wybraniecka , składająca się z chłopów wybieranych z dóbr szlacheckich, została utworzona za panowania Zygmunta Augusta.	fałsz
B. Rokosz to zbrojne wystąpienie szlachty przeciw królowi w obronie zagrożonych swobód i wolności.	prawda
C. Nobilitacja to nadanie szlachectwa osobom z innych stanów społecznych oraz ich potomkom.	prawda

Zadanie 17. (1 pkt)

Przeanalizuj treść zamieszczonej poniżej mapy i zaproponuj dla niej tytuł. Powinien on zawierać: określenie tematu, przestrzeni i czasu.

Opracowano na podstawie J. Gierowski, J. Leszczyński, *Historia*, Warszawa 1976, s. 214

Tytuł mapy: *Rozwój terytorialny Szwecji w XVI i XVII wieku*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	15.	16.	17.
	Maks. liczba pkt	2	3	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 18. (4 pkt)

Na podstawie analizy map i wiedzy pozaźródłowej sformułuj wnioski

- wynikające z porównania liczby miast powyżej 50 tys. mieszkańców w Wielkiej Brytanii (Anglii) i Rosji w 1700 r. i 1800 r.
- dotyczące przyczyn zmian w liczbie miast na wskazanych obszarach.

Wnioski te zapisz w tabeli. Nie musisz podawać liczby miast.

Mapa 1. Miasta Europy w 1700 r. (powyżej 50 tys.)

Źródło: E. Rostworowski, *Historia powszechna. Wiek XVIII*, Warszawa 2000, s. 23

Mapa 2. Miasta Europy w 1800 r. (powyżej 50 tys.)

Źródło: E. Rostworowski, *Historia powszechna. Wiek XVIII*, Warszawa 2000, s. 26

Terytorium	Wniosek wynikający z porównania liczby miast liczących w 1700 i 1800 r. powyżej 50 tys. mieszkańców	Wniosek dotyczący przyczyn zmian w liczbie miast liczących powyżej 50 tys. mieszkańców
A. Wielka Brytania (Anglia)	<i>Liczba miast, które liczyły powyżej 50 tysięcy mieszkańców znacznie wzrosła.</i>	<i>Rozwój miast w pobliżu złóż surowców naturalnych i portów był związany z początkami rewolucji przemysłowej.</i>
B. Rosja	<i>Pojawiło się tylko jedno nowe miasto w tej kategorii – Petersburg.</i>	<i>Rewolucja przemysłowa w XVIII wieku w Rosji nie miała miejsca, a polityczną decyzję o budowie nowej stolicy podjął car.</i>

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	18.
	Maks. liczba pkt	4
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 19. (4 pkt)

Na podstawie analizy źródeł oraz wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia A, B i C.

Źródło 1.**Wykres. Eksport zboża przez Gdańsk w latach 1750-1790**Opracowano na podstawie: A. Jezierski, C. Leszczyńska, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 2002, s. 89¹ Łaszt – jednostka objętości ładunku okrętowego używana dla artykułów sypkich, ok. 3000 litrów (ok. 2,4 t pszenicy)**Źródło 2.**Źródło: A. Jezierski, C. Leszczyńska, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 2002 s. 70

Źródło 3.

Druga połowa XVIII w. [...] przynosi nowe spojrzenie światłych ziemian na problem pańszczyzny i położenia chłopstwa. Zaczęło się rozwijać osadnictwo czynszowe (holenderskie i niemieckie), które z Pomorza Gdańskiego, przez Wielkopolskę, dotarło na Kurpie. [...] W niektórych latyfundiach, zwłaszcza w ekonomiach królewskich, próbowano w gospodarstwach chłopskich wprowadzić czynsz. W 1765 r. Andrzej Zamoyski w dobrach bieżuńskich zniósł pańszczyznę i zastąpił ją czynszami. [...]

Pojawiły się pierwsze zasady nowoczesnego rolnictwa, które możemy nazwać naukowymi. Ich propagatorem był ksiądz, przyrodnik i pisarz Krzysztof Kluk. Jego [...] dzieło [...] zawierało praktyczne zalecenia dotyczące np. pożytków wynikających z uprawy koniczyzny, roślin okopowych [...]. Propagował ulepszoną trójpółówkę, a nawet płodozmian.

Źródło: A. Jezierski, C. Leszczyńska, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 2002 s. 77, 78

A. Na podstawie źródła 1. wskaż okres, w którym nastąpił spadek eksportu zboża przez Gdańsk.

Okres ten to lata od 1771 do 1780.

B. Odwołując się do źródła nr 2, wyjaśnij, jaki czynnik wpłynął na spadek eksportu zboża przez Gdańsk we wskazanym okresie.

W wyniku I rozbioru Polski nastąpiły zmiany terytorialne – utrata Pomorza Gdańskiego bez Gdańska. Zabór pruski oddzielał Gdańsk od Rzeczypospolitej, a traktat handlowy z Prusami był dla Polaków niekorzystny.

C. Podaj dwa skutki ekonomiczne wprowadzenia w rolnictwie zmian opisanych w źródle 3.

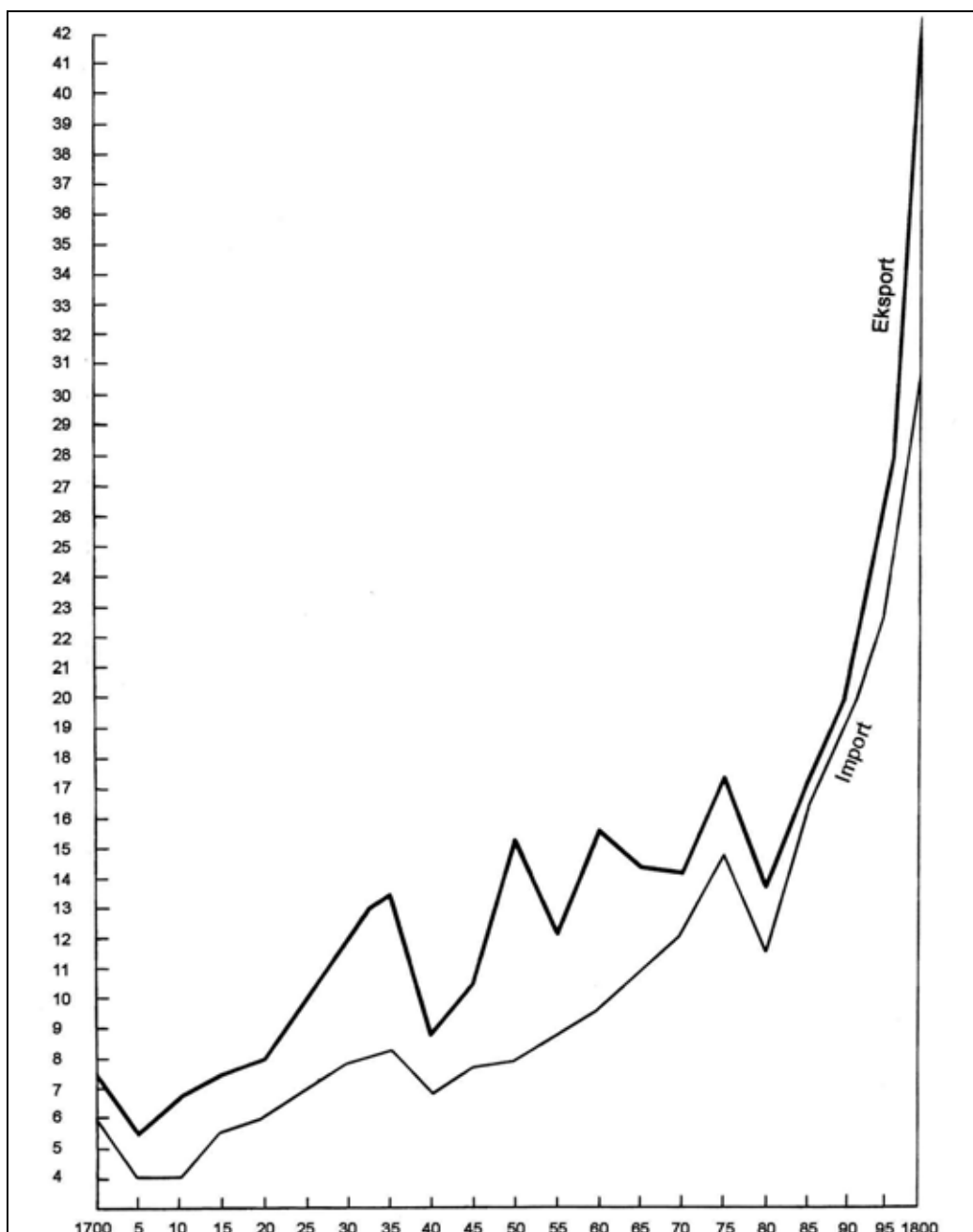
- wzrost wydajności w rolnictwie – podniesienie poziomu produkcji*
- uzupełnianie pańszczyzny pracą najemną, a także początek zamiany pańszczyzny na czynsz*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	19.A.	19.B.	19.C.
	Maks. liczba pkt	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 20. (3 pkt)

Na podstawie analizy wykresu wykonaj polecenia A, B, C.

Wykres. Handel zagraniczny Anglii od 1700 do 1800 r. (w mln funtów szterlingów)

Źródło: E. Rostworowski, *Historia powszechna. Wiek XVIII*, Warszawa 2000, s. 548

A. Sformułuj wniosek dotyczący relacji między eksportem i importem w ciągu całego XVIII wieku w Anglii.

Bilans handlowy Anglii w XVIII wieku był dodatni.

B. Spośród podanych niżej przedziałów czasowych podkreśl ten, w którym nastąpił najbardziej dynamiczny rozwój handlu zagranicznego Anglii.

1. 1710 – 1730
2. 1735 – 1755
3. 1760 – 1780
4. 1780 – 1800

C. Odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, podaj przyczynę dynamicznego rozwoju handlu zagranicznego Anglii we wskazanym okresie.

rewolucja przemysłowa

Zadanie 21. (2 pkt)

Wśród wymienionych sześciu wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego umieść liczbę 1, obok ostatniego liczbę 6.

A. Powstanie Trójpřymierza	6
B. Zjednoczenie Niemiec w XIX wieku	
C. Wiosna Ludów	
D. Bitwa pod Waterloo	
E. Wojna krymska	
F. Traktat w Tylży	1

Zadanie 22. (3 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli, w kolejnych rubrykach (A, B, C), dopisz obok podanych informacji: prawda, fałsz.

A. Blokada kontynentalna polegała na zakazie wszelkich kontaktów, oprócz osobistych, między Wielką Brytanią i Rosją.	<i>fałsz</i>
B. Święte Przymierze było sojuszem państw europejskich istniejącym do I wojny światowej.	<i>fałsz</i>
C. Legityzmizm głosił, że prawa dynastii do tronu są nienaruszalne, ponieważ wynikają one z woli Boga.	<i>prawda</i>

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	20.A.	20.B.	20.C.	21.	22.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2	3
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 23. (3 pkt)

Przyporządkuj fragmentom biografii zamieszczonym w tabeli odpowiednie osoby z podanej listy.

**Maurycy Mochnacki, Piotr Wysocki, Joachim Lelewel,
Adam Jerzy Czartoryski, Józef Chłopicki, Józef Bem**

Fragment biografii	Postać
A. W czasie powstania listopadowego był prezesem Rządu Narodowego. Po upadku powstania przebywał we Francji i był przywódcą stronnictwa zwanego Hotel Lambert.	<i>Adam Jerzy Czartoryski</i>
B. W czasie powstania listopadowego został prezesem Towarzystwa Patriotycznego. Na emigracji próbował połączyć wszystkie ugrupowania demokratyczne. Jest uważany za ojca polskiego dziejopisarstwa.	<i>Joachim Lelewel</i>
C. W 1831 r. brał udział w bitwach pod Iganiami i Ostrołęką. W okresie Wiosny Ludów walczył na Węgrzech, gdzie został mianowany wodzem naczelnym armii rewolucyjnej. Po upadku rewolucji udał się do Turcji.	<i>Józef Bem</i>

Zadanie 24. (2 pkt)

Przeczytaj fragment pracy historyka Stefana Kieniewicza i wykonaj polecenia A i B.

Tymczasem za murami Cytadeli dojrzewał proces [...]. Najbliżsi współpracownicy dyktatora zachowali się z godnością. On sam ograniczył się do krótkiego „wyznania wiary”. [...] Komisja śledcza wiedziała, że był on „naczelnikiem rządu”, że wszyscy inni byli tylko podwładnymi. Jednakże na rozkaz cara postanowiono wykonać wyrok śmierci na pięciu osobach.

Źródło: S. Kieniewicz, *Warszawa w ...*, Warszawa 1983, s. 200-201

A. Podkreśl właściwą odpowiedź.

Powyższy tekst źródłowy dotyczy

1. insurekcji kościuszkowskiej.
2. powstania listopadowego.
3. powstania styczniowego.
4. wydarzeń 1905 roku.

B. Podaj nazwisko dyktatora, o którym mowa w tekście.

Traugutt

Zadanie 25. (4 pkt)

Poniżej zamieszczono cztery fotografie pomników upamiętniających wybitne postacie historyczne. Przyporządkuj tym postaciom właściwe podpisy, umieszczając liczby pod fotografiami.

Źródło: fotografie własne

A. 2

B. 4

C. 1

D. 5

1. Józef Sowiński
2. Janusz Korczak
3. Tadeusz Rejtan
4. Józef Piłsudski
5. Tadeusz Kościuszko

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	23.	24.A.	24.B.	25.
	Maks. liczba pkt	3	1	1	4
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 26. (1 pkt)

Poniższy rysunek przedstawia urządzenie zastosowane w medycynie, w którym wykorzystano odkrycie z 1895 roku dokonane przez niemieckiego fizyka. Podaj nazwę tego odkrycia i wpisz ją w wykropkowanym miejscu pod ilustracją.

Źródło: *The Illustrated History of the World*, Florencja 2001, s. 175

promienie X

Zadanie 27. (3 pkt)

W tabeli zamieszczono hasła programowe polskich partii politycznych z przełomu XIX i XX w. Przyporządkuj im przedstawione niżej nazwy partii. W kolejnych rubrykach tabeli (A, B, C) wpisz odpowiadające im liczby.

Hasła programowe	Partia
A. Rozwiązanie podstawowych problemów wsi, równouprawnienie chłopów w życiu politycznym, wprowadzenie demokratycznej ordynacji wyborczej	2
B. Walka o wewnętrzną spójność narodu oraz przeciwstawianie się obcym wpływom i wynarodowieniu, w sprzyjających okolicznościach odbudowa niepodległej Polski	4
C. Połączenie walki o niepodległość z realizacją socjalnego programu społecznego, budowa demokratycznego państwa polskiego i stopniowe wprowadzanie reform socjalnych	1

1. Polska Partia Socjalistyczna
2. Polskie Stronnictwo Ludowe
3. Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy
4. Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne

Zadanie 28. (3 pkt)

Przeczytaj fragment przemówienia wygłoszonego przez króla Anglii Edwarda VII w Paryżu w maju 1903 roku i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wykonaj polecenia A i B.

Nie potrzebuję opowiadać wam, z jaką szczerą przyjemnością po raz kolejny przybyłem do Paryża, [...] z którym czuję się związany przez tak wiele szczęśliwych i niezapomnianych wspomnień. Jestem pewien, że dni wrogości między naszymi krajami szczęśliwie się zakończyły. Nie znam dwóch innych krajów, których pomyślność jest tak współzależna. W przeszłości występowały nieporozumienia i źródła waśni, ale to wszystko jest szczęśliwie za nami i zapomnieliśmy już o tym. Przyjaźń między nami jest mym stałym dążeniem i liczę na wszystkich was, którzy cieszą się francuską gościnnością w ich wspaniałym mieście, że pomogą mi osiągnąć ten cel [...].

Źródło: P. Szlanta, *Narodziny ...* [w:] *Mówią wieki*, nr 08/04 (536), s. 24

- A. W tekście przemówienia zostało użyte sformułowanie: w przeszłości występowały nieporozumienia i źródła waśni. Wyjaśnij, jak je rozumiesz. Podaj przykład z XIX wieku popierający Twoją opinię.

Wyjaśnienie: W ciągu XIX wieku między Anglią i Francją dochodziło do konfliktów zbrojnych.

Przykład: wojny w epoce napoleońskiej; Anglia uczestniczyła we wszystkich koalicjach antyfrancuskich w latach 1793-1815

- B. Wyjaśnij, jakie były konsekwencje polityczne wizyty króla Anglii Edwarda VII w Paryżu w 1903 roku.

Anglia i Francja podjęły współpracę przeciwko Niemcom – w 1904 roku doszło do podpisania angielsko-francuskiego tzw. „serdecznego porozumienia”.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	26.	27.	28.A.	28.B.
	Maks. liczba pkt	1	3	2	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 29. (4 pkt)

Poniższy rysunek jest fragmentem plakatu z 1920 roku. Wyjaśnij treść tego przekazu propagandowego. W argumentacji uwzględnij wszystkie elementy rysunku.

Źródło: J. Krawczyk, *O Polsce i Polakach*, Warszawa 2004, s. 279

Treść plakatu dotyczy wojny polsko-bolszewickiej. Plakat ukazuje żołnierza polskiego, który zadaje cios potworowi o dwóch głowach, głowach ideologów Rosji Radzieckiej: Lenina i Trockiego. Potwór symbolizuje najeźdźcę. Na grzbiecie potwora siedzi kościotrup, który obrazuje zagrożenie ze strony bolszewizmu. W tle widać Kolumnę Zygmunta w Warszawie; sugeruje to, że wojska radzieckie znalazły się na przedpolach stolicy.

Zadanie 30. (2 pkt)

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki produkcji przemysłowej w II Rzeczypospolitej w latach 1929-1935. Dokonaj analizy danych z tabeli i wykonaj polecenia A i B.

Tabela. Wskaźniki produkcji przemysłowej w latach 1929-1935 (1928 = 100)

Miesiąc, rok	Wskaźnik ogólny	Dobra wytwórcze
XII 1929	99,7	94,8
VI 1930	87,5	84,4
XII 1930	84,9	80,9
VI 1931	80,8	76,8
XII 1931	69,7	63,8
VI 1932	63,0	54,1
XII 1932	63,5	60,6
VI 1933	71,8	66,9
XII 1933	76,6	73,3
VI 1934	77,2	80,1
XII 1934	82,8	84,7
VI 1935	85,4	86,5
XII 1935	88,4	91,1

Na podstawie: J. Skodlarski, *Zarys historii gospodarczej Polski*, Warszawa 2005, s. 272

A. Podaj miesiąc i rok, w którym produkcja przemysłowa była najniższa.

VI 1932 r.

B. Odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wyjaśnij przyczynę spadku produkcji przemysłowej w Polsce w tym okresie.

Wielki Kryzys w gospodarce

Zadanie 31. (1 pkt)

Przeczytaj fragment listu, w którym Ignacy Jan Paderewski 5 grudnia 1939 r. udziela odpowiedzi na propozycję objęcia funkcji przewodniczącego Rady Narodowej. Wykonaj polecenie.

Z całym zaufaniem i głęboką wiarą, jaką pokładam w Panu, Generale, w zrozumieniu wagi, jaką naród przywiązuje do współpracy Pana Generała z Panem Prezydentem Rzeczypospolitej, oddaję siebie do Ich dyspozycji.

Źródło: M.M. Drozdowski, *Ignacy Jan Paderewski. Zarys biografii politycznej*, Warszawa 1981, s. 240

Podaj nazwisko adresata tego listu. *Sikorski*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	29.	30.A.	30.B.	31.
	Maks. liczba pkt	4	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 32. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu wspomnień Karoliny Lanckorońskiej¹ oraz wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia A i B.

Fizycznie [...] czuliśmy się bezbronni w ręku [...] General-Gubernatora, który czynami swymi potrafił prześcignąć wszystkich, którzy przed nim ten straszny tytuł na ziemiach polskich nosili. [...] Kradł dzieła sztuki (Leonardo Czartoryskich wisiał u niego) [...], a przede wszystkim wygłaszał przemówienia, które pozostaną po nim na zawsze. [...] Otwierając wybudowany bezpośrednio przed wybuchem wojny nowy gmach Biblioteki Jagiellońskiej, stwierdził, że ta biblioteka jest niemiecka, skoro tylko narody tworzące historię mają prawo do bibliotek.

Źródło: K. Lanckorońska, *Wspomnienia wojenne*, Kraków 2002, s. 85-86

¹ Karolina Lanckorońska (1898-2002), historyk sztuki, działaczka konspiracji (AK), po wojnie przebywała na emigracji.

A. Podaj nazwisko General-Gubernatora, o którym mowa w tekście.

Frank

B. Podaj tytuł dzieła sztuki, które wskazano w tekście przez podkreślenie.

Dama z gronostajem

Zadanie 33. (2 pkt)

Przeanalizuj tekst dotyczący powstania warszawskiego i wykonaj polecenie.

Polskie klasy posiadające, obszarnicy i kapitaliści, którzy przez cały czas wojny przygotowywali się do objęcia władzy w Polsce dla restauracji reżimu przedwrześniowego w oparciu o pomoc interwencyjnych wojsk anglo-amerykańskich – odpowiedzieli na powstanie PKWN wybuchem nienawiści klasowej [...]. Nie zamierzali oni zrezygnować z władzy. Postanowili za podszeptem swoich anglo-amerykańskich imperialistycznych protektorów za wszelką cenę nie dopuścić PKWN do stolicy [...]. Wykorzystując ofiarny patriotyzm ludu warszawskiego [...] uknuli plan zbrodniczej dywersji, plan powstania w Warszawie.

Źródło: *Historia Polski 1864-1945. Materiały do nauczania w klasie XI*, [w:] A.L. Sowa, *Wielka historia Polski*, t. 10, Kraków 2001, s. 153

Podaj dwa argumenty, które świadczą o tym, że powyższy tekst pochodzi z okresu stalinowskiego.

- *W okresie stalinowskim potępiano politykę rządu RP na emigracji.*
- *Ocena wydarzenia i język przekazu są charakterystyczne dla okresu stalinowskiego. Na przełomie lat 40. i 50. poprzedniego wieku powszechnie określano Anglików i Amerykanów mianem imperialistycznych protektorów rządu polskiego na emigracji, a decyzję o wybuchu powstania traktowano jako zbrodnię.*

Zadanie 34. (2 pkt)

Poniżej zamieszczono fotografię przedstawiającą wiec zorganizowany przez władze PRL. Odpowiedz na pytanie, w którym roku wykonano fotografię. Wybrany rok podkreśl, a następnie, odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, uzasadnij swój wybór.

Źródło: *Mówią wieki*, nr 03/03 (519), s. 26

A. Fotografia została wykonana w roku

1. 1956.
2. 1968.
3. 1970.
4. 1976.

B. Argumentacja:

Na transparentach są hasła, które wnoszono w czasie wieców organizowanych przez władze w marcu 1968 roku. Ich treść i stylistyka wyraźnie wskazują na wydarzenia marcowe, np. nawoływanie „Studenci do nauki”.

Zadanie 35. (2 pkt)

Wśród wymienionych sześciu wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego umieść liczbę 1, obok ostatniego liczbę 6.

A. Śmierć Stalina	
B. Kryzys kubański	
C. XX Zjazd KPZR	
D. Utworzenie NRD	
E. Zakończenie interwencji amerykańskiej w Wietnamie	6
F. Proces norymberski	1

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	32.A.	32.B.	33.	34.A.	34.B.	35.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 36. (3 pkt)

W poniższej tabeli zostały przedstawione fragmenty tekstów źródłowych. Wybierz tytuł tekstu i wpisz odpowiednią liczbę do tabeli.

Fragment źródła	Tytuł
A. <i>Prosimy Was, katolicyści pasterze narodu niemieckiego, spróbujcie na swój sposób obchodzić wraz z nami nasze chrześcijańskie Millennium [...]. W tym ogólnochrześcijańskim [...] duchu [...] udzielamy przebaczenia i prosimy o przebaczenie.</i> Źródło: A.L. Sowa, <i>Wielka historia Polski</i>, t.10, Kraków 2001, s. 187	2
B. <i>Robotniczy protest przeciw wygórowanym podwyżkom [...] pociągnął za sobą brutalne prześladowania. W Ursusie i innych miastach bito, kopano i masowo aresztowano demonstrantów. [...] Stosowanie represji z reguły związane było z łamaniem prawa przez organa władzy. [...] Niezbędna jest pomoc prawna, finansowa, lekarska. Nie mniej istotna jest pełna informacja o prześladowaniach.</i> Źródło: A.L. Sowa, <i>Wielka historia Polski</i>, t.10, Kraków 2001, s. 253	4
C. <i>Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców Wolnych Związków Zawodowych [...].</i> <i>Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkujących i osób ich wspomagających. [...]</i> <i>[...] zwolnić wszystkich więźniów politycznych.</i> Źródło: http://www.erazm.art.pl/postulaty.html	1

- 21 postulatów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Gdańsku, 17 sierpnia 1980 r.
- Orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich, 18 listopada 1965 r.
- List 34 intelektualistów w sprawie polityki kulturalnej władz, 14 marca 1964 r.
- Apel wystosowany w związku z ukonstytuowaniem się Komitetu Obrony Robotników, 23 września 1976 r.

Zadanie 37. (1 pkt)

Poniżej zamieszczono fotografie samochodów produkowanych w Polsce Ludowej. Który z nich stał się symbolem okresu nazywanego „dekadą Gierka”?

W wykropkowanym miejscu wpisz literę odpowiadającą właściwej fotografii.

A.

B.

C.

Źródło: www.polskaprl.rejtravel.pl oraz fot. własne

Samochód będący symbolem „dekady Gierka” jest przedstawiony na fotografii **B**

Zadanie 38. (3 pkt)

Poniższe zdania odnoszą się do rysunku satyrycznego będącego komentarzem do spotkania Jana Pawła II z Lechem Wałęsą w czasie II pielgrzymki papieża do Polski w 1983 r. Rozstrzygnij, czy są to informacje prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli, w kolejnych rubrykach (A, B, C), dopisz obok podanych informacji: prawda, fałsz.

Źródło: J. Żaryn, *Kościół w PRL*, Warszawa 2004, s. 163

A. Powyższy rysunek odsłania metody działania władz komunistycznych.	<i>prawda</i>
B. Spotkanie Jana Pawła II z Lechem Wałęsą miało charakter nieoficjalny.	<i>prawda</i>
C. Spotkanie to odbyło się przed wprowadzeniem stanu wojennego w Polsce.	<i>fałsz</i>

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	36.	37.	38.
	Maks. liczba pkt	3	1	3
	Uzyskana liczba pkt			

BRUDNOPIS